

דיני
שקילה
ומדידה

שקילה ומדידה

גדרי האיסור

- א- אסור למדוד ולשקול בשבת – מפני שהוא מעשה חול וזלזול שבת
- ב- איסור מדידה הוא בין נפח, בין משקל, בין אורך. בין ע"י כלי ובין בידו/רגליו.
- ג- אף מדידת זמן אסורה. טיימר וכיו"ב.
- ד- מותר למדוד שלא לצורך כלל.

שקילה ומדידה

שקילה ומדידה

לצורך מצוה

- א- מותר למדוד מדידה של מצוה – כגון 40 סאה במקוה, פותח טפח להעברת טומאת מת,
- ב- למדוד אלפיים אמה ע"י הילוך אלפיים פסיעות כשהוא צריך ללכת לאיזה צורך שבת הוי בכלל מדידה של מצוה [מ"ב סי' שצ"ז ס"ק ה]
- ובנוגע לשאר דברים ראה לקמן.

שקילה ומדידה –
לצורך מצוה

שקילה ומדידה

- א- מותר למדוד לצורך רפואה- לחץ דם לחולה, חום לחולה.
- ב- מותר למדוד בצורה לא מדוייקת.
- ג- ראוי שלא להניח בכלי המיועד למדידה
- ד- אסור לשקול אפיי בצורה לא מדוייקת [סיי תק]
- ה- אין להניח מאכל במשקל.
- ו- ראוי למנע משקילה אף לצורך מצוה.

שקילה ומדידה

שקילה ומדידה

א- מצות ויין לפסח יש למדוד אותם מערב פסח.

ב- דכתב אדה"ז תנו, ט' שביום טוב אסור למדוד אפילו לדבר מצוה וכו"ה בסי' תקו, א, ואף שבסי' שו סעי' יח כתב 'אסור למדוד שום דבר בשבת בין ביד בין בחבל מפני שהוא מעשה חול וזלזול שבת ומותר למדוד מדידה של מצוה כגון למדוד אם יש במקוה מ' סאה'.
וכו"כ חילוקים בין הנדונים נאמרו :

1. מה שאסרו זה רק מה שהיה אפשר לעשות מבעוד יום והמקרים דסי' שו הם דברים שנתחדשו בתוך השבת עצמה. [במ"מ וציונים סי' שו].

שקילה ומדידה

שקילה ומדידה

2. עוד יש שחלקו ע"פ דברי אדה"ז בסי' שח, פו' שלא התיירו מדידה של מצוה אלא כשהמדידה בעצמה יש בה מצוה כגון למדוד המקוה וכיוצא בה אבל כאן המדידה בעצמה אין בה שום ענין מצוה ואי משום שלומד על ידה איך יתלה לימודו בדבר האסור ויהיה מותר על ידי כך, היינו שבישו' מיירי בדברים שבעת המדידה מתקיימת מצווה משאי"כ בנדו"ד המדידה עצה איננה מצוה אלא צורך מצוה.
3. עוד יש שכתב שלדעת אדה"ז חמור בזה יו"ט משבת ורק ביו"ט נאסרה מדידה של מצוה עיי"ש. [קובץ כבוד חכמים א עמ' 47 ואילך]

שקילה ומדידה

שקילה ומדידה

4. ויש שכתב ליישב עפ"י מה דמוכח ברמב"ם פ"ר מהל' יו"ט דאיסור מדידה מכלל גזירת מקח וממכר הוא עיי"ש וא"כ הא דהתירו מדידה של מצוה הוא באופן דלא שייך בהן גזירת מקח וממכר כגון למדוד מקוה או לטומאת כהנים שאיסורן אינה משום עובדא דחול אבל למדוד אוכלין שיש בו לתא דמקח וממכר אסור ולכן אסור למדוד כוס ומצה" [ראה בקובץ זרע יעקב לט עמי שמה ואילך]
5. "עוד חילוק שלא התירו לצורך מצוה אלא למדוד אורך של דבר אבל למדוד נפח בתוך כלי מדידה' או במשקל יותר דומה למקח וממכר, ולפי"ז מותר למדוד מצה לפי גדלה אבל במשקל אסור". [זרע יעקב שם]

שקילה ומדידה

שקילה ומדידה

נפקא מינה

- א- נ"מ בכל זה האם מותר למדוד גודל של גביע
- ב- מדידת סוכה מותרת
- ג- מדידת שיעור חלה ביו"ט אסורה

שקילה ומדידה

שקילה ומדידה

- א- מדידת גופו משקלו גובהו – בפשטות אסור ויש מי שכתב להקל במקום צורך
- ב- שימוש במים הנמדדים בשבת – [גרשז"א זצ"ל שולחן שלמה סי' שכ"ג ס"ק א] – מותר שהרי אין לו כלל כוונה למדוד את המים, שכיון שאיסור מדידה אינו אלא משום דהוי כעין עובדין דחול אין זה שייך בנידון זה של פתיחת ברז המים שאין דעת האדם נתונה כלל על המדידה
- ג- מד אלקטרוני – ראוי לדאוג שיהי עם כשרות.

שקילה ומדידה

